

Gyermek- és ifjúságvédelmi tanácsadó szakirányú továbbképzési szak
Záróvizsga tétel
2022.

1. A gyermeknépesség és a család társadalmi és demográfiai jellemzői

- A család fogalmának több szempontú bemutatása. Jogi, szociológiai, közgazdaságtani megfogalmazás alapján.
- A család funkciói és azok változásai.
- Születés és gyermekszám változásai Magyarországon.
- A családi viszonyok hazai alakulása (családtípusok, házassági és egyéb együttélési viszonyok)

2. A társadalmi folyamatok hatása a családokra és a gyermeknépességre

- A családok helyzetét befolyásoló főbb társadalmi folyamatok bemutatása.
- Szegénység a gyermekes családokban, a gyermekszegénység tényei Magyarországon.
- A társadalmi és egyéni eredetű problémák ok-okozati összefüggéseinek differenciált megközelítése (társadalmi meghatározottság, „önhiba”), a szegénység pszichológiai vonatkozásai.

3. A gyermekes családokat segítő szociálpolitikai eszközök

- A családpolitika főbb területei.
- A családpolitika szerepe az egyenlőtlenségek és a szegénységi kockázat csökkentésében.
- A mai magyar családpolitika, a családtámogatási eszközök általános jellemzői, típusai.
- A gyermekes családokat megillető ellátások és kedvezmények.
1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról
1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 29./A-B.§: családi kedvezmény
1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, II. rész:
Ellátások releváns szabályai
5/2003. (II.19.) ESZCSM rend. a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról
1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól, II. fejezetet: Az egészségbiztosítás egészségügyi szolgáltatásai: 39.§: általános rendelkezések, 40.§: terhességi-gyermekágyi segély, 42.§: gyermekgondozási díj, 43.§: táppénz, 50.§: méltányosságból igénybevehető pénzbeli ellátások
1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról, 54-57.§: árvaellátás, 60.§: baleseti hozzátartozói ellátások
85/2007. (IV.25.) Korm. rend a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről
2012. évi I. tv. a munka törvénykönyvéről releváns szabályai (különös tekintettel a foglalkoztatásra; munkavégzés/rendelkezésre állás mentességére; felmondási védelemre; szabadidőkre; szülési/fizetés nélküli szabadságra vonatkozóak)

4. Az 1997. évi XXXI. tv által megalkotott, a gyermekek védelmét szolgáló rendszer összefoglaló bemutatása.

- Az egyes ellátási szintek és az azokhoz tartozó ellátások differenciált bemutatása, a hatósági intézkedések ismertetése. (Pénzbeli ellátások nélkül!)

5. Inter-professionalitás jelentősége, jellemzői és színterei a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szakmai tevékenységben

- A szakmaközi tevékenység lényege.
- Az inter-professionális tevékenység előnyei hátrányai.
- A szakmák közötti együttműködés követelménye a gyermekvédelemben.
- Az esetkonferencia és az esetmegbeszélő csoport, mint az inter-professionális együttműködés formái a hazai gyermekvédelmi gyakorlatban.
- Jelzőrendszer és működtetése.

6. Pszichés egészség és pszichopatológia a gyermek és serdülőkorban

- A fejlődéslélektan alapjai (Freud, Ericson).
- Pszichés betegségek gyakorisága gyermek- és serdülőkorban.
- A gyermeki személyiség megismerésének feltételei, módszerei
- Legfontosabb gyermek- és serdülőkori kórképek:
 - Pszichoszomatikus tünetképződés
 - Értelmi fejlődés zavarai, tanulási nehézségek
 - Alkalmazkodási nehézségek (agresszivitás, társas kapcsolatok zavarai, hiperaktivitás, impulzivitás, figyelemzavar)
 - Neurotikus, antiszociális, pszichotikus fejlődési irány (hangulatzavar, anorexia, kényszerek, fóbiák).
- Deviancia és pszichés zavarok.

7. A társadalmi, környezeti hatások szerepe a gyermek- és serdülőkori pszichés zavarok kialakulásában, kezelési lehetőségek

- Viselkedészavarok, mint a speciális szükséglet jelzései.
- Pszichés zavarok kialakulására hajlamosító családtípusok és szülői magatartásformák.
- Gyermek- és serdülőpszichiátriai problémák kezelési lehetőségei.
- A terápia és rehabilitáció alapelvei.
- A hazai gyermek- és ifjúsági pszichiátriai ellátást nyújtó intézmények.

8. Szenvedélybetegségek, alkohol- és drogproblémák gyermek- és serdülőkorban. Drogfüggőség kialakulása és kezelési lehetőségek. Szenvedélybeteg a családban.

- A gyermekek és fiatalok körében előforduló szenvedélybetegségek jellemzői.
- A droghasználat kialakulásának okai.
- A negatív és destruktív viselkedés megnövekedett kockázatát jelző tényezők.
- Megoldási modellek, a célrendszer.

9. A gyermekjóléti alap- és a gyermekvédelmi szakellátásban tevékenykedő szakemberek feladatai a gyermekbántalmazás megelőzésében, felismerésében, kezelésében

- A gyermekbántalmazás jelensége, háttérének vizsgálata (fogalom, típusok, előfordulási gyakoriság, a gyermekhez, elkövetőkhöz, környezeti tényezőkhöz köthető okok).
- A bántalmazás következményei, a felismeréshez szükséges ismeretek.
- A bántalmazást elszenvedett gyermekekkel és családjaikkal végzett szociális munka sajátosságai.
- Dilemmák és alapelvek.
- A gyermekekkel és családjaikkal kapcsolatban álló szakemberek feladatai a gyermek védelmének biztosításában.

10. Szakmai és etikai követelmények biztosítása a gyermekjóléti alapellátásban és a gyermekvédelmi szakellátásban

- Szociálpolitikai és szociális munka értékek megjelenése a gyakorlatban.
- Gyermeki jogok, a gyermek, a szülő, a hatóság és az ellátó intézmény szerepe a gyermeki jogok biztosításában.
- A Szociális Munka Etikai Kódexe és a „Gyermekvédelmi törvény” által meghatározott alapelvek.
- Etikai dilemmák és feloldási lehetőségeik.
- A segítő szakmai védelme.

11. Szakmai eszközök és módszerek érvényesítése a gyermekjóléti alap- és a gyermekvédelmi szakellátásban

- A problémamegoldó munkafolyamat lépései.
- A problémamegoldás során alkalmazható alapvető módszerek (szükségletfelmérés, problémafeltárás, információelemzés, szociális eljárások és tevékenységek: képviselő, erőforrás-bővítés, támogatás).

- Önkéntesség és kötelezettség problémakörei, önkéntes együttműködésen és kötelezésen alapuló segítő tevékenység szakmai sajátosságai.

12. A családsegítés, családgondozás módszertani kérdései

- A családok rendszerszemléletű megközelítése.
- A család életének ciklusai.
- Sokproblémás családok segítése:
 - konzultációs eljárások alkalmazási lehetőségei,
 - szülő-gyermek kapcsolat javításának lehetőségei,
 - a család és az intézmények kapcsolata.

13. Konfliktusok a családban, a tárgyalás közvetítés szerepe a családi munkában

- A konfliktus fogalma, kialakulásának folyamata.
- A konfliktushelyzetekben előforduló viselkedésformák, interperszonális konfliktusok várható kimenetei.
- Tárgyalás, közvetítés lehetőségei és szinterei.
- A tárgyalást vezető feladatai, szerepe, a tárgyalásvezetés alapelvei.

14. Mélyszegénységben élő családok segítségnek lehetőségei

- Mélyszegénységben élő családok és gyermekek helyzete a mai magyar társadalomban.
- Szegénység-gyermekszegénység fogalma, indikátorai
- Gyermekszegénység Magyarországon
- Gyermekszegénység következményei, hatása a társadalomra.
- Gyermekszegénység elleni intézkedések lehetőségei, eszközei.

15. Óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás

- Az óvodai és iskolai segítőtevékenység célterületei és az ezekhez kapcsolódó tevékenységek.
- Az óvodai és iskolai segítő szerepei feladatai. A szociális segítő feladatai a köznevelési intézményekben
- Együttműködési és prevenciósi stratégiák tervezési folyamata és elemei.